

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Vrchní soud v Praze**, se sídlem náměstí Hrdinů 1300, Praha 4, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 19. 3. 2014, č. j. 8 A 183/2013 – 14,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 19. 3. 2014, č. j. 8 A 183/2013 – 14, byla zamítnuta žádost žalobce (dále jen „stěžovatel“) o přiznání osvobození od soudních poplatků pro řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu. Městský soud v odůvodnění napadeného usnesení uvedl, že stěžovatel v žádosti o osvobození od soudních poplatků uvedl, že měsíční výše jeho nezdánitelných příjmů činí přibližně 3.000 Kč, což je údaj podstatně se odlišující od stěžovatelem v roce 2011 osvědčené výše měsíčních příjmů (přibližně 6.000 Kč). Výše jeho příjmů je pro posouzení žádosti o osvobození od soudních poplatků stěžejní skutečností, neboť od ní se odvíjí závěr, zda vůbec, a případně v jaké částce, má být stěžovatel od placení soudních poplatků osvobozen. Bez znalosti výše současných stěžovatelových příjmů městský soud nemůže takové posouzení provést. Městský soud proto stěžovatele vyzval k prokázání jím tvrzených skutečností, ten však na výzvu nereagoval. Městský soud proto dospěl k závěru, že stěžovatel své majetkové poměry soudu z nějakého důvodu doložit odmítá. Na to má nepochybně právo, ale za takových okolností nemůže městský soud vyhovět jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků.

Proti tomuto usnesení městského soudu podal stěžovatel v zákonné lhůtě podání, které je podle svého obsahu kasační stížností, v níž uvedl důvody podřaditelné pod ust. § 103 odst. 1 písm. a), c) a d) s. ř. s. Toto podání, mimo pouhého vyjádření nesouhlasu, obsahuje také určitou argumentaci týkající se napadeného usnesení. Stěžovatel v něm především poukázal na to, že městskému soudu jsou z jeho činnosti velmi dobře známy jeho sociální poměry a že prohlášení, které mu zaslal, bylo podáno v podobě, kterou judikatura Nejvyššího správního soudu považuje za věrohodnou a dostatečnou. Stěžovatel rovněž namítal, že byl městským soudem nesprávně poučen o opravném prostředku a v té souvislosti zpochybnil možnost podání kasační stížnosti proti jeho usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků, které považuje za rozhodnutí dočasné. Z důvodů výše uvedených se domáhal zrušení napadeného usnesení.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, jakkoliv stěžovatel tvrdí opak. Jedná se sice o procesní rozhodnutí, ale se závažnými důsledky pro další řízení (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2014, č. j. 3 As 125/2012 – 43, dostupné na www.nssoud.cz). Pokud jde o povinné zastoupení advokátem a zaplacení soudního poplatku, Nejvyšší správní soud na těchto náležitostech pro specifičnost případu netrval, neboť opak by znamenal jen další řetězení téhož problému a nebyl by v souladu se zásadou hospodárnosti řízení (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 Azs 27/2004 – 41, publ. pod č. 486/2005 Sb. NSS a ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 – 77, www.nssoud.cz).

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a přitom sám neshledal vady uvedené v odst. 4, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Podle ust. § 36 odst. 3 s. ř. s. může účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.

V dané věci stěžovatel reagoval na výzvu k zaplacení soudního poplatku žádostí o osvobození od soudního poplatku z důvodu nedostatku prostředků. V připojeném čestném prohlášení uvedl ke způsobu bydlení: „*nenájemní, nevlastnické, samostatné nebytové obydlí*“; ke zdanitelným příjmům: „0“; k nezdanitelným příjmům: „*přes tři tisíce korun měsíčně*“ s tím, že důvodem nevýdělečné činnosti je plná invalidita a že je příjemcem příspěvku na živobytí; k výši peněžitých závazků: „*desetitisíce*“; a „*způsobilost zcizovat: nenarušená*“. Dále uvedl k majetku: „*elektronický psací stroj, digitální televizor, jízdní kolo*“ a k běžným výdajům: „*strava, tisk, jízdné, papír, poštovné, DPH*“. Městský soud proto přípisem ze dne 17. 2. 2014, č. j. 8 A 183/2013 – 12, stěžovatele vyzval, aby ve lhůtě 10 dnů věrohodným způsobem osvědčil výši veškerých dávek, jejichž je příjemcem s tím, že pokud požadované doklady již předložil v jiné věci, postačí uvést příslušnou spisovou značku soudu. Současně byl poučen, že nebudou-li ve stanovené lhůtě požadované doklady předloženy, městský soud nebude moci žádosti o osvobození od soudních poplatků vyhovět. Na tuto výzvu, která byla stěžovateli

pokračování

doručena dne 21. 2. 2014, stěžovatel nereagoval a požadované doklady městskému soudu nepředložil.

Protože důkazní břemeno ohledně majetkových poměrů, zda disponuje dostatečnými prostředky, aby mohl soudní poplatek zaplatit, leží na žadateli o osvobození od soudních poplatků, je jeho povinností, chce-li být osvobozen, nejen uvést, v čem spatřuje nedostatek prostředků (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2004, č. j. 1 Afs 5/2003 - 54), který podle jeho názoru vede k tomu, že nemůže soudní poplatek zaplatit, ale současně musí i takové tvrzení prokázat. Podle judikatury Nejvyššího správního soudu, „(...) soud nemůže zjišťovat tyto skutečnosti z úřední povinnosti, neboť zásada vyšetřovací se zde neuplatní“ (viz rozsudek ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50). Obdobně se Nejvyšší správní soud vyjádřil v rozsudku ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 88, podle něhož „(...) účastník řízení, který požádal o osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), a který byl soudem řádně poučen (§ 36 odst. 1 s. ř. s.), je povinen uvést a prokázat veškeré skutečnosti rozhodné pro posouzení žádosti. Vyplyne-li z uvedených údajů či obsahu spisu, že jsou nevěrohodné, popř. neúplné, soud žádost zamítne.“ V rozsudku ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Ans 2/2007 - 51, Nejvyšší správní soud také uvedl, že „(...) nedoloží-li účastník řízení své, byť i tvrzené minimální, příjmy, je dán důvod pro zamítnutí jeho žádosti o osvobození od soudního poplatku.“

Soud je povinen v každém jednotlivém případě vážit konkrétní specifické okolnosti žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuální poměry žadatele (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2009, č. j. 8 As 20/2009 - 50, www.nssoud.cz). Přitom vychází z údajů o příjmech a výdajích žadatele o osvobození od soudních poplatků a posuzuje jeho majetkové poměry, např. způsob bydlení a náklady s tím spojené, závazky, pohledávky apod. Je tedy na žadateli, aby v žádosti o osvobození od soudních poplatků uvedl, v čem nezpůsobilost zaplatit soudní poplatek spočívá. Výdělkové a majetkové poměry žadatele musí být vždy posuzovány podle aktuálního stavu.

Stěžovatelovo čestné prohlášení mohlo být způsobilé poskytnout městskému soudu nutné informace, zejména pokud by bylo spojeno s listinami, které by jeho obsah dokládaly (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 1 Aps 2/2012 - 11, www.nssoud.cz). Předložené čestné prohlášení však výše uvedeným požadavkům nevyhovuje, protože obsahuje jen vágní informace bez doložení stěžovatelových výdělkových a majetkových poměrů, jeho životních nákladů ap. Obdobnou listinu posuzoval Nejvyšší správní soud již v usnesení ze dne 12. 9. 2012, č. j. 1 As 121/2012 - 22, dostupné na www.nssoud.cz, v němž uvedl, že takto formulovaná žádost je zjevně šikanózní a není míněna vážně. Jediným smyslem takové žádosti je dosáhnout toho, aby o ní bylo samostatně soudem rozhodnuto, nikoliv aby jí bylo vyhověno. Bizarně znějící žádost v kombinaci s poukazem na vysoký počet podobně vedených sporů vedla Nejvyšší správní soud k závěru, že byla podána jen proto, aby se stěžovateli dostalo dvou rozhodnutí, nejprve o zamítnutí žádosti a poté o zastavení řízení. Z tohoto důvodu však na jeho žádost nelze nahlížet jinak než jako na zneužití práva podat žádost o osvobození od soudních poplatků.

Z výše uvedených důvodů je závěr městského soudu o tom, že stěžovatel dostatečným způsobem nedoložil nedostatek svých prostředků a nesplnil tak svou důkazní povinnost, věcně správný a v tomto smyslu uplatněná stížná námitka je proto nedůvodná.

Pokud jde o stížní námitku, že městský soud nesprávně poučil stěžovatele o opravném prostředku, když kasační stížnost není proti dočasnému rozhodnutí přípustná, Nejvyšší správní soud uvádí, že pokud jde o usnesení, kterým se zamítá žádost o osvobození od soudních poplatků, nejedná se z povahy věci o rozhodnutí dočasné a neuplatní se tedy ust. § 104 odst. 3 písm. c) s. ř. s. Poučení městského soudu je podle současné judikatury Nejvyššího správního soudu v souladu se zákonem. Stěžovatel se jím přes svou domněnku o jeho nesprávnosti řídil, což odporuje jeho postoji v této věci. Rovněž tato námitka je proto nedůvodná.

K dalším tvrzením uvedeným v kasační stížnosti Nejvyšší správní soud konstatuje, že šlo jednak o nekonkrétní tvrzení, z nichž nebylo možno identifikovat projednatelné stížní námitky proti napadenému usnesení, a jednak šlo o vyjádření stěžovatelových názorů na činnost městského soudu, které nemají pro posouzení věci žádnou relevanci.

Nejvyšší správní soud ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle ust. § 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s. zamítl. Ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Nejvyšší správní soud žádnému z účastníků náhradu nákladů nepřiznal, protože stěžovatel v řízení úspěch neměl a Vrchnímu soudu v Praze žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 1. července 2014

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu